

NOVA ESTELA DISCOÏDAL AL PENEDÈS

JOAN MENCHON I BES

Es presenta una nota sobre una peça tallada en pedra conservada en un establiment comercial del Vendrell. Per les seves característiques, es podria prendre en principi per una estela funerària de tipus discoïdal.

NOVA ESTELA DISCOÏDAL AL PENEDÈS

Durant els treballs de recerca que estem realitzant a l'entorn de les esteles funeràries discoïdals catalanes, hem pogut estudiar algunes peces penedesenques que es podrien atribuir a aquesta tipologia. Aquest és el cas d'una de la localitat del Vendrell.

EL VENDRELL

Reaprofitada al mur d'un establiment comercial del carrer Alt del Vendrell, es troba una peça de pedra sorrenca groga que es podria assimilar a la tipologia de les esteles funeràries discoïdals.⁽¹⁾

Es troba encastada en el mur de partió de l'edifici i es pot observar una de les cares de la peça.

INVENTARI: CAT 13.13 VEN 01⁽²⁾

UBICACIÓ ACTUAL: encastada a la partió de dues cases del carrer Alt

PROCEDÈNCIA: podria ser una estela del fossar de l'església parroquial medieval.

ALÇADA CONSERVADA: 20 cm.

DIÀMETRE DISC: 40 cm.

GRUIX 1: 22+? cm.

GRUIX 2:

GRUIX 3:

COLL:

AMPLADA PEU:

Figura 1: Estela del Vendrell.

MATERIAL: pedra calcària.

CONSERVACIÓ: Es conserva solament part del disc, partit diametralment. Està encastada a la paret i no se n'ha pogut veure el revers

TIPOLOGIA CAP: discoïdal

TIPOLOGIA PEU:

DECORACIÓ CARA A: botó central dins del qual hi ha una flor de dotze fulles, i al seu voltant es conserven set pètals més d'un motiu similar. El conjunt està ornamentat amb una orla o bordura amb petites incisions radials.

DECORACIÓ CARA B: no es pot veure

DECORACIÓ PERFIL: no es pot veure

TÈCNICA CARA A: relleu

TÈCNICA CARA B: no es pot veure

TÈCNICA PERFIL: no es pot veure

BIBLIOGRAFIA: inèdita

La seva tipologia i la seva decoració, a més de la proximitat amb l'església parroquial del Vendrell, fan pensar en la possibilitat que es tracti d'una peça de funcionalitat funerària, una estela. Ara bé, en no

haver-se pogut observar l'altra cara de la peça, no tenim elements que ens ho corroborin de forma absoluta.

Tant les dimensions com les decoracions són normals en esteles medievals tardanes i fins i tot una mica posteriors. L'entallament i la decoració els trobem a peces com les del monestir de las Huelgas (Burgos), i de forma més senzilla, en esteles catalanes com les de la Conca de Barberà (MENCHON 1996).

NOTES

(1) Agraïm a Pau Arroyo i Magí Vives les informacions facilitades.

(2) Per a l'inventari de les peces s'aplica un sistema alfanumèric en el qual s'especifica la comarca i el municipi d'on procedeix pel sistema establert per l'Institut Cartogràfic de Catalunya. En aquest cada comarca i cada municipi tenen un número de codi. Al Baix Penedès li correspon el 13 i al Vendrell el 13. Les sigles de cada peça seran doncs: CAT (abreujament de Catalunya) + numeral de la comarca + núm. del municipi + abreujament del municipi + número d'estela. En aquest cas seran CAT 13.13 VEN + núm estela. (Vid: *Mapa topogràfic de Catalunya*. 1:250.000. Barcelona, Departament de Política Territorial i Obres Públiques, Institut Cartogràfic de Catalunya, 1983). En donar les mides de les peces hem adoptat el següent codi: en el cas que la mida sigui d'una part trencada i que podem reconstruir, la posem entre parèntesi (x); en el cas que no es pugui s'acompanya d'un interrogant i un signe de sumar (x+?). Gruix 1 és la mida del gruix de la peça a l'alçada del cap, Gruix 2 al coll i Gruix 3 al peu (MENCHON 1993).

BIBLIOGRAFIA

- CASA, C. de la; DOMÈNECH, M.; MENCHON, J. «Estelas medievals del monasterio cisterciense de las Huelgas de Burgos». «Hilarri Buruzko Nazioarteko iv. Kongresua/ iv Congreso Internacional sobre la Estela Funeraria / iv Congrès international sur la stèle funéraire» [Donostia 1991], *Cuadernos de Sección. Antropología-Etnografía. Eusko-Ikaskuntza*, núm. 10, 1994, pàgs. 193-214.
- MENCHON, J; TÉVAR, A. (editors). *Les esteles discoïdals dels Països Catalans, estat de la qüestió. Reus 9 i 10 de gener de 1988. Actes d'estudi sobre les esteles discoïdals*. Reus, Carruxa / Centre de Documentació sobre Cultura Popular 1993.
- MENCHON, J. «Aspectes metodològics i terminològics al voltant de l'estela discoïdal». *Les esteles discoïdals* 1993, pàgs. 51-75.
- MENCHON, J. *Arqueologia funerària medieval a la Conca de Barberà. Estat actual*. Montblanc, Consell Comarcal de la Conca de Barberà, 1996.

MENCHON, J.; RIUS, P. «Una estela discoïdal a Sant Martí Sarroca». *Miscel·lània Penedesenca xx-1994, Comunicacions en les 7enes Jornades d'Estudis Penedesencs, Sant Sadurní d'Anoia 3-4-5 de juny de 1994, vol. II, El Penedès, 1995, pàgs. 221-228.*

MENCHON/RIUS en premsa: MENCHON, J.; RIUS, P. «Una estela funerària a l'«Estudi Vidal' de Sitges (Garraf)». *9enes Jornades d'Estudis Penedesencs, Calafell juny de 1996.*